

Centerpartiets budget  
för hela  
Norrtälje kommuns bästa  
2024



**Centerpartiet**

NORRTÄLJE



## Inledning

Norrtälje kommun är en bra kommun att leva i. Här finns trygghet, arbetstillfällen, fina bostadsmiljöer och en fantastisk natur. Vår kommun växer och har framtidstro. Det är också en kommun som är förhållandevis småskalig, men som samtidigt har Stockholm, Uppsala och Arlanda inom bekvämt avstånd. Norrtälje kommun har flera centralorter men också en vidsträckt landsbygd.

I Norrtälje kommun har Centerpartiet under flera decennier spelat en avgörande roll för kommunens utveckling. Genom ett ansvarstagande samarbete med andra partier har en stabil politisk ledning gjorts möjlig. Det handlar om en stabil politik som påbörjats under tidigare mandatperioder och som vi vill fortsätta att arbeta för och utveckla vidare.

Norrtälje kommuns har under en längre tid varit i tillväxt. Det är alltid en påfrestning på kommunens ekonomi att vara i en tillväxtfas. När vi blir fler i kommunen påverkar det självklart den kommunala verksamheten. Vi har många investeringar som behöver göras framöver. Det handlar om förskolor, skolor, äldreomsorgsplatser, vatten och avlopp och annan kommunal service. För att klara de nödvändiga investeringarna och ge kommuninvånarna bra service behöver Norrtälje kommuns ekonomi växa samtidigt som den behöver vara i balans. För Centerpartiet är det viktigt att varje skattekrona används klokt.

Det ekonomiska läget för 2024 är besvärligt, med inflation som leder till ökade kostnader i all verksamhet, samtidigt som kommunens intäkter inte ökar i samma takt. Kommunen har under flera år gjort stora överskott. Det har skapat utrymme för utveckling i kommunen men också en möjlighet att kunna möta svårare tider. För Centerpartiet är det viktigt att fokusera på rätt saker. De kommunala kärnverksamheterna måste ha rätt förutsättningar att klara sina uppdrag. Därför föreslår vi från Centerpartiet i årets budget ett lägre överskott än tidigare år, nära ett nollresultat.

I Centerpartiets förslag till budget för 2024 har vi fokus på klimatet och miljön, utveckling av hela vår kommun med både landsbygd och skärgård, våra barn och unga liksom de av vår befolkning som behöver extra stöd. Det handlar i grunden om alla människors lika rätt och värde. Det handlar om Centerpartiets liberala värderingar. Det är en politik som syftar till att ge dig som kommuninvånare valfrihet och möjligheter att själv bestämma hur du vill forma ditt liv. Det är en politik som syftar till att du ska vara trygg med att samhället förmår att ta ansvar för alla de viktiga gemensamma uppgifterna.

I Centerpartiet ser vi också behovet av bred politisk samverkan i kommunen med ordentlig och väl grundad politisk beredning av politiska ärenden. Tyvärr har det nya styret ännu inte visat några större ambitioner för detta. Vår förhoppning är dock att styret tar till sig denna kritik och tar Centerpartiets önskan på allvar under fortsättningen av mandatperioden



## Klimat och miljö

Centerpartiet har aktivt bidragit till att ta fram ett miljö- och klimatprogram för kommunens egen verksamhet. Att ha fokus på klimatet är viktigare än någonsin. Då gäller det att varje nämnd tar ett stort ansvar för att fullfölja den antagna Miljö- och Klimatstrategin.

I och med att Teknik och Klimatnämnden har lagts ned har kommunstyrelsen fått det övergripande ansvaret. För att kunna ta detta ansvar så behövs ett Miljö- och Klimatutskott under kommunstyrelsen liksom ett klimat- och miljökontor som samordnar och driver kommunens klimat- och miljöarbete framåt.

Ytterligare en uppgift kommer också vara att fortsätta hålla i det mycket lyckade arbetet med energieffektiviseringar i kommunala lokaler som genomfördes under förra mandatperioden. Utskottet behöver också följa upp att kommunens egna transporter styrs över till elbilar och biogasbilar. Liknande krav ska också vara en väsentlig faktor i kommunens upphandlingar. Centerpartiet anser också att kommunen måste sträva efter att certifiera våra reningsverk, för att bättre kunna följa upp och ha kontroll på kretsloppet.

I det kommunala fastighetsbeståndet har Centerpartiet sett till att arbetet med energieffektiviseringar har påskyndats. Vi vill fortsätta arbetet med utbyte till energisnål teknik och installationer av solfångare/solceller på lämpliga tak. Vi i Centerpartiet vill också ge invånarna i vår kommun större möjligheter att göra klimatsmarta och miljövänliga val genom en aktivare energirådgivning.

Det behövs en ökad lokal produktion av energi genom solceller och vindkraftverk liksom biogas och vätgas. Möjligheten att använda elbil ska också stimuleras genom fler laddstolpar på fler platser i vår kommun. Att resa kollektivt behöver stimuleras, bland annat genom att fler pendlarparkeringar byggs och att de befintliga utökas, så att de täcker behovet.

I Norrtälje kommun byggs det för fullt. Men byggandet kan göras mer klimatsmart genom att markant öka andelen hus byggda helt i trä. Småhus byggs redan i hög grad i trä, så det handlar främst om hur vi kan planera för fler flerfamiljshus i trä. Därför behövs en träbyggnadsstrategi tas fram för Norrtälje. Möjligheten att redan i detaljplanearbetet förbereda för trähus måste tas tillvara och vid allt kommunalt byggande ska också möjligheten att bygga i trä prövas.

Bevarandeprogrammet för Norrtälje stad från 1981 behöver uppdateras och aktualiseras. De uppdateringar som hittills skett gäller främst allmän platsmark och kvartersmark. Uppdraget nu blir nu att ta fram en plan och kostnadsberäkning för att uppdatera hela materialet, bland annat för att göra det tillgängligt för invånarna exempelvis digitalt.

I Norrtälje kommun har aktörer dumpat mängder förorenat byggavfall, bygg och miljökontoret behöver få ytterligare personalresurser för att utreda och förebygga en miljökatastrof. Kommunen skall inte stå för merkostnader för detta, men kan behöva finansiera arbetet till en början



## **Landsbygderna och skärgården – hela kommunen ska leva och utvecklas**

Alla beslut som tas av kommunen ska landsbygdssäkras. Det innebär att man inför ett beslut alltid ska ställa sig frågan om beslutet har en påverkan på landsbygden. Våra företagare är viktiga för hela kommunens utveckling. De gröna näringarna, jordbruk och skogsbruk, spelar en viktig roll i vår kommun. Lantbruks- och landsbygdsföretagen utgör en stor del av kommunens näringsliv, med många små och medelstora företag, som skapar arbetstillfällen och skatteintäkter.

Centerpartiet har under förra mandatperioden drivit igenom möjligheten för lokala producenter att kunna leverera till kommunala skolor och omsorgen. Centerpartiet vill fortsätta utveckla möjligheten till mer lokalt odlade livsmedel i våra offentliga kök, så att lokala producenter kan vara med och erbjuda sina produkter. Kommunen behöver då också vara beredd att betala för det mervärde som närodlad mat innebär.

Vår åkermark behövs för att odla livsmedel och foder till djuren, men även energi. Betesmarken behövs till djuren. Livsmedelsproduktionen är viktig, både ur självförsörjningsgrad men också för att kunna nå målen i Sveriges livsmedelsstrategi. Kommunen behöver ha beredskap att kunna möta den påverkan vi ser genom ändrat klimat och högre produktionspriser på grund av kriser i omvärlden. Därför ska bland annat värdefull åkermark inte bebyggas eller på annat vis exploateras. Vi behöver också värna det produktiva skogsbruket i kommunen. Skogen är inte bara en plats för rekreation utan producerar också material till byggnation, pappersprodukter, energi, med mera.

Centerpartiet har varit drivande för att bilda Landsbygdsrådet. Det är en viktig mötesplats och ett forum för landsbygdens frågor. Vi vill nu utveckla Landsbygdsrådet ytterligare genom att tydligare involvera det i arbeten och uppdrag som berör landsbygden. Rådet är en viktig förutsättning för att genomföra det antagna Landsbygdsprogrammet. Vi vill att kommunen ökar samarbetet och den löpande dialogen med de lokala utvecklingsgrupperna och även stimulerar bildandet av nya utvecklingsgrupper på fler platser. Vi vill tydligare involvera landsbygderna och skärgården i kommunens utvecklingsarbete och därför bör mer uppsökande verksamhet med möten på plats i bygderna ske.

Kommunen behöver jobba för att underlätta för de fastboende i skärgården. Det gäller då också att åstadkomma lösningar där även de fritidsboendes köpkraft gagnar det lokala serviceutbudet. De fritidsboende liksom turismen är viktiga för skärgårdens företagare. Allmänna kommunikationer samt service måste erbjudas året runt i skärgården och välplanerade replipunkter på fastlandet med bryggplatser, bilparkeringar, laddplatser och bussförbindelser behövs. Vi ser också positivt på att vi genom Leader kan få en Landsbygds- och skärgårdsutveckling.

Från Centerpartiet vill vi utöka kommunens service och tillgänglighet i hela kommunen. I ett första steg satsar vi därför på att utöka öppettiderna för kontaktcenter i Hallstavik och Rimbo, och anslår medel i budget för detta.



Centerpartiet har varit initiativtagare till anläggningsbidraget för gång- och cykelvägar. Vi vill se en fortsättning på denna satsning. Centerpartiet vill också införa möjligheten att ansöka om stöd för underhåll av gång- och cykelväg som med hjälp av bidrag från kommunen byggs utanför planlagda områden.

### **Utbildning och livslångt lärande**

Satsningen på att utveckla lokalerna på Rodengymnasiet måste fortsätta. En ny bygghall för byggprogrammet behöver byggas vid Roden och större lokaler på Campus måste till. Om en nybyggnation är svår att finansiera med skolpengen, bör en varaktig lösning istället hittas bland de lokaler som gymnasiet nu disponerar. Arbetet med den nya skolgården för gymnasiesärskolan får inte heller tappa tempo.

Centerpartiet anser att kommunen ska erbjuda UF-verksamhet (Ung Företagsamhet) för alla gymnasieelever, för att fler ska få kunskap om hur man etablerar och driver ett företag.

Vi är på väg in i en sämre konjunktur och fler riskerar att bli arbetslösa. Samtidigt saknas utbildad arbetskraft för många branscher och välfärden. Centerpartiet satsar därför ytterligare på yrkesvux, som snabbt ger fler möjlighet till en yrkesutbildning. En utökad kommunal finansiering kommer också leda till att kommunen kan tillgodogöra sig ett större statsbidrag.

Sommarjobb är en utmärkt introduktion till arbetsmarknaden. Alla ungdomar har dock inte möjlighet att själva få tag på lämpligt sommarjobb. Centerpartiet satsar därför på "egen sommar" för att ta fram och ge stöd till sommarjobb för ungdomar som behöver hjälp med detta eller behöver särskilt anpassade jobb på grund av funktionsnedsättning. Kommunens Näringslivskontor bör få detta i uppdrag.

Kunskaper i Svenska språket är en av de viktigaste verktygen för en lyckad integration. Centerpartiet välkomnar beslutet att göra det möjligt för de ukrainska flyktingarna som bor i Norrtälje kommun att läsa svenska på SFI. Ukrainarna har tidigare inte haft inte den rätten, då de omfattas av det så kallade massflyktsdirektivet. För att kunna erbjuda eleverna undervisning både i Norrtälje och Hallstavik behöver SFI för ukrainare ingå i den normala modellen för auktorisation, därför behövs en del kommunal finansiering till dess statsbidraget blir mer förutsägbart.

Våra nationella minoriteter har särskilda rättigheter att få tillgång till undervisning i modersmålet, samtidigt finns inga extra resurser för detta på modersmålsenheten. Centerpartiet gör därför fortsatt en satsning på modersmålsundervisningen i både grundskolan och gymnasiet. Informationen om rätten för eleverna att få modersmålsundervisning i finska måste bli bättre till både vårdnadshavare och elever. Norrtälje är ett finskt förvaltningsområde och 12% av vår befolkning har sin bakgrund i Finland. Därför gör vi denna satsning i första steget riktat mot det finska språket.



Digitaliseringen kan ge möjlighet till att fler elever kan ta del av undervisningen i våra nationella minoritetsspråk, men vår utgångspunkt är att distansundervisning skall vara ett komplement i de fall då undervisning är svår att få till på plats.

### **Grund- och förskola – för elevernas bästa i hela kommunen**

Centerpartiet vill att förskolor och grundskolor ska hålla högsta kvalitet i hela vår kommun. Varje barn ska få hjälp och stöd att nå sin egen fulla potential. Tidiga insatser redan i förskolan är avgörande för att verkligen ge alla barn chansen att lyckas i skolan. För att uppnå detta behöver det finnas fler behörig personal per barngrupp eller mindre grupper. Även de som har skiftarbete ska kunna använda förskolans tjänster och vi vill därför att det ska erbjudas barnomsorg på obekvämt arbetstid på fler platser i kommunen.

Alla barn ska ges möjlighet att lyckas i grundskolan med rätt hjälp och stöd oavsett om det är specialpedagog, resursklass eller mindre studiegrupp som behövs. Det behövs ett tydligare uppdrag och mer resurser för uppstart och satsning så att fler elever i vår kommun får tillgång till resursklasser och resursförskolor. Vi i Centerpartiet utökar därför i vår budget finansieringen för resursskoleverksamheten.

Norrtälje kommun är ett finskt förvaltningsområde, vilket innebär att viss samhällsservice ska tillhandahållas på finska. Bland annat ska de som så önskar kunna erbjudas plats i förskoleverksamhet där hela eller delar av verksamheten bedrivs på finska. Förutom satsningen Centerpartiet gör på modersmålsundervisningen så lägger vi ytterligare resurser på att utveckla förskoleverksamhet med sverigefinsk inriktning.

Det råder fortsatt brist på skolplatser, främst i Norrtälje stad. På många skolor går fler elever än vad lokalerna är avsedda för. Centralt i Norrtälje byggs nu en skolbyggnad. Vi anser att nuvarande styret i kommunen borde gjort mer för att denna skola skulle ha kunnat öppnats redan till hösten 2023. Centerpartiet är beredd att låta den öppnas i kommunal regi, om det innebär en snabbare process.

Tillgång till kultur i hela kommunen är en prioriterad fråga för Centerpartiet. Det gäller inte minst för våra barn och ungdomar. Samarbetet mellan skolan och kulturskolan är viktig att värna. Centerpartiet vill öppna upp för att elever i våra landsbygdsskolor ska ha möjlighet till att delta i kulturskoleverksamhet under skoltid.



## **Finskt förvaltningsområde**

I Norrtälje kommun har ca 12% av invånarna sina rötter i Finland. Kommunen är sedan 2012 finskt förvaltningsområde, vilket innebär att sverigefinnar i kommunen har särskilda rättigheter enligt minoritetslagen. Det syftar till delaktighet och inflytande. Mycket bra arbete pågår, men mycket behöver också bli bättre.

Centerpartiet satsar i budgeten mer resurser till modersmålsundervisningen och förskoleverksamhet. Här måste också informationen om rätten för eleverna att få modersmålsundervisning i finska bli bättre till både vårdnadshavare och elever.

Äldreomsorg i form av exempelvis tvåspråkig verksamhet måste bli verklighet, då många tappar svenska språket i hög ålder eller vid exempelvis demenssjukdomar. Både Norrtälje kommun och Region Stockholm är också finskt förvaltningsområde, därför bör även KSON (Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje) formellt ingå i det.

## **Omsorg i hela kommunen**

Kommunalförbundet står inför utmaningar att möta invånarnas behov av stöd, service och omsorg inom ramen för den tilldelade budgeten. Utmaningarna är främst kopplade till personella och ekonomiska resurser i förhållande till volymer och volymökningar, men även till exempelvis kommunens bostadsförsörjning för målgrupperna.

Centerpartiet var initiativtagare till det projekt som har utvecklats till den så kallade Norrtälje-modellen. Norrtälje-modellen betyder att regionens sjukvårdsresurser och kommunens omsorgsarbete har samordnats under samma hatt. För oss är det viktigt att den fortsätter att utvecklas, för ökad trygghet och omsorg för alla som bor i vår kommun. För Centerpartiet handlar det om att ge den bästa livskvaliteten inom vården och omsorgen.

Vi behöver skapa större intresse för och rekrytera utbildad personal till socialtjänsten och psykiatrin. Därför vill Centerpartiet säkerställa att utbildningen för socionomer kan fortsätta på Campus Roslagen och se över om det är möjligt att skapa utbildning till psykologer samt skapa traineeprogram för nyutbildade inom socialtjänsten liksom för BUP och vuxenpsykiatrin.

Antalet invånare i åldrarna över 65 år ökar i vår kommun. Det medför nya utmaningar i framtiden. Vi lever längre och är friskare tack vare allt bättre vårdmöjligheter. Norrtälje-modellen är en väl fungerande samordning av vård och omsorg. För Centerpartiet är det viktigt med en god äldreomsorg med säkerställd kvalitet i hela kommunen.

Från Centerpartiet avsätter vi i vår budget resurser för att intensifiera arbetet med anhörigstöd liksom arbetet med trygghetsboenden. Många anhöriga deltar i vård- och omsorgskedjan och vi behöver därför bygga ut och förbättra



anhörigstödet . Det behövs bland annat uppsökande verksamhet för att anhörigstödet ska nå alla som behöver detta.

Många efterfrågar också ett tryggare boende på äldre dar. Centerpartiet vill fortsätta utveckla nya och mer flexibla former av boenden för äldre, som exempelvis trygghetsboende, det vill säga boende som inte behöver vara biståndsbedömt men där det finns möjlighet till service och gemensamma aktiviteter. Det är bra att styret lyssnat till Centerpartiet och i sin budget föreslår utreda möjligheten för omsorgsboende utan biståndsbedömning för personer över 85 år. Centerpartiet anser att det behöver komma till snabbare och också att denna boendeform ska kunna erbjudas även på landsbygden och i skärgården. Exempelvis kan Blidösundsgården och Rosenlundsgården öppnas upp även för omsorgsboende.

Centerpartiet anser att kommuninvånare med funktionsnedsättning ska ha ökad rätt att bestämma över innehållet i sitt stöd, sin hjälp och sin service. Varje invånare har rätt till ett fullvärdigt liv utifrån sina egna behov. Kommunen har ett särskilt ansvar att göra samhället tillgängligt för alla. Centerpartiet vill därför se över ersättningen för den kommunala assistansen med utgångspunkt i hur den enskilda individens valfrihet kan garanteras.

Ett steg mot full delaktighet är möjligheten att kunna försörja sig genom eget arbete. Därför är det viktigt att ha möjlighet att kunna jobba utifrån sin arbetsförmåga. Det behövs också bättre möjligheter till livslångt lärande. Utbildning ger bättre villkor på arbetsmarknaden och därmed större delaktighet i samhället.

Personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärsarbete och inte utbildar sig kan få daglig verksamhet. Insatsen omfattar personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd samt personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.

Bland personer som deltar i daglig verksamhet är det betydligt vanligare att ligga under gränsen för låg ekonomisk standard. Att ha en intellektuell funktionsnedsättning innebär ofta att ha inkomster på garantinivå från sjuk- och aktivitetsersättningen vilket motsvarar den lägsta nivån i systemet och riktas till personer som saknar förankring på arbetsmarknaden. Om man deltar i daglig verksamhet så kan kommunen ge habiliteringsersättning. Habiliteringsersättningen är inte reglerad i lag, förordning eller föreskrift men är ett sätt att stimulera den enskilde att delta i verksamheten. Centerpartiet vill öka habiliteringsersättningen för den som deltar i daglig verksamhet och avsätter medel för detta i vår budget.

Norrtälje kommun behöver stärka sitt arbete inom funktionshinderfrågorna. Centerpartiet vill lyfta dessa frågor högre upp på dagordningen. Vi vill bland annat tillsätta en ombudsman för funktionshinderfrågor. Det finns också i Norrtälje kommun en brist på LSS-boenden. Centerpartiet vill där det är möjligt, använda ej utnyttjade enheter för särskilt boende till LSS-boende i stället.





## **Kultur, idrott och fritid i hela kommunen**

Kulturens och föreningarnas mötesplatser bidrar till kreativa orter, som människor gärna vill besöka, leva och verka i. Det stärker också människor, utvecklar samhället och fördjupa demokratin. Genom att tillhandahålla mötesplatser som bibliotek, museer, badhus, idrottsanläggningar, ungdomsgårdar, kulturverksamheter och genom att fördela stöd till föreningar vill Centerpartiet stärka den inriktningen.

I Centerpartiet vill vi att alla ska ha möjlighet att både ta del av och själva vara delaktiga i skapandet av kulturen som aktiva samhällsmedborgare. Det handlar för oss inte bara om frihet som princip utan som en möjlighet att både för sig själv och tillsammans med andra kunna få nya perspektiv och vidga sin tankevärld. Den fria bildningen finns bara i demokratier eftersom den utgör ett hot mot totalitära krafter. Vi värnar möjligheten för bildning för alla, det är en frihetsfråga. Därför vill vi se en fortsatt samverkan med studieförbunden för att tillsammans erbjuda invånarna i hela kommunen goda förutsättningar att tillgodogöra sig ny bildning och kunskap.

Centerpartiet försvarar den fria kulturen, det fria prövandet av tankar och kunskapssökandet. Det är en frihet vi bygger gemensamt. Vi värderar inte skilda kulturella uttryck olika högt. Vi arbetar istället för goda förutsättningar för både delaktighet och bredd i kulturen. Kulturens frihet är central. Ingen kan avgöra att något konstuttryck inte är viktigt för en enskild människa. Det är något vi som fria människor avgör själva. Då får vi också tolerera uttryck som vi själva tycker skaver. Det gäller även i det offentliga rummet.

Kulturen och föreningslivet behöver vara tillgänglig för alla, oavsett var i kommunen man bor, om man har någon funktionsnedsättning eller vilken bakgrund och livssituation man har i övrigt. Den behöver också vara tillgänglig både att ta del av och för eget skapande. Det handlar om allas tillgång till den fria kulturen och vad det kan innebära för den enskilda människan. Då får också fler röster höras. Som en led i detta vill vi vidareutveckla den flexibla och anpassade service som finns genom biblioteksbusen. Bland annat genom fler hållplatser och ökad turtäthet.

Det vilar ett särskilt ansvar att skapa dessa förutsättningar för barn och unga, bland annat genom att erbjuda kultur inom ramen för skolan och visa vägar mot föreningslivet. Här ser Centerpartiet vikten av fortsatt utveckling av kulturskolorna så att de ska kunna erbjuda fler kulturformer till fler barn och ungdomar. Det är också viktigt att ungdomar i hela vår kommun kan ta del av kulturskolans verksamhet. Därför bör kulturskolan få möjlighet att i samarbete med landsbygdsskolorna erbjuda verksamhet under skoltid. Centerpartiet tillför i budgeten resurser för att möjliggöra detta.

När man talar om kultur, glöms motorintresset ofta bort. Det är en del av Norrtäljes kulturidentitet och en fritidsaktivitet som engagerar i alla åldrar. Centerpartiet vill lyfta fram behovet, för särskilt de yngre motorintresserade, att förutom ett garage som även styret tar upp i sin budget så behövs även en



asfalterad och upplyst plats att mötas på. Därför har vi från Centerpartiet med detta som en post i vår budget.

Kultur bidrar till hälsa genom sinnet precis som idrott bidrar genom rörelse. En stor del av kommunens kultur och idrott bedrivs av ideella föreningar och stiftelser. Många av dessa verksamheter bidrar också till besöksnäringen liksom utvecklingen av vår kommun på andra sätt. Flera av verksamheterna har under en längre tid flaggat för att mer resurser behövs. Centerpartiet anser att dessa organisationer behöver stärkas då vi som kommuninvånare får mycket tillbaka för varje satsad krona på de ideella organisationerna. Därför tillför vi i vår budget 1.6 miljoner kronor i ökat bidrag till ideella föreningar och organisationer.

Vissa inomhushallar har ont om lediga tider att boka för föreningar. Centerpartiet vill se över hur fler inomhushallar kan skapas i de områden där efterfrågan är stor.

Fritiden är en viktig del av varje människas liv. Vi måste vara lyhörda för ungdomars önskemål och förslag. Från Centerpartiet vill vi utreda möjligheterna till ett Ungdomens hus, ett U-hus, med en verksamhet som är öppen för alla. Utvecklingen av detta U-hus ska ske i samråd med ungdomarna. Vi vill också se över hur verksamheterna på våra nuvarande ungdomsgårdar och andra verksamheter som Magasinet, kan utvecklas ytterligare. Centerpartiet vill också fortsätta och utöka den lyckade satsningen på "Öppen sporthall" liksom se över hur det kan skapas spontanidrottsplatser på fler platser i kommunen.

Kommunen är en stor markägare och kommunen ska vårda sina skogar och marker så att de blir mer tillgängliga för invånarnas naturupplevelser, motion och olika aktiviteter. Markerna runt Färsna gård har ombildats till ett kommunalt naturreservat, tack vare Centerpartiets tydliga engagemang i frågan. Färsna är en unik plats, alldeles intill stadskärnan med 81 hektar mark varav 61 hektar skog att ströva i. Den kommunala stiftelsen Norrtälje Naturvårdsstiftelse ansvarar för skötseln av Färsna gård som är ett viktigt besöksmål och samtidigt ett kunskapscentrum för lantbruk och skogsbruk. Centerpartiet anser att området ska skötas så den erbjuder rekreationsmöjligheter och naturupplevelser för kommunens invånare. Syftet med införandet av naturreservatet var även att bevara naturen och området som en Roslagsgård. För detta krävs resurser och kunskap. Därför anslår vi i Centerpartiets budget resurser till Norrtälje Naturvårdsstiftelse för skötsel och tillgängliggörande av Färsna naturreservat.

### **Val- och demokratinämndens arbete**

Val- och demokratinämnden har under mandatperioden fått mer arbetsuppgifter och större ansvar, nu hanterar nämnden även arvoderingsfrågor. Det ställer nya, högre krav på både nämndens förtroendevalda och tjänstepersoner.

Nya partier och nya politiker ingår i både styre och opposition. Centerpartiet anser därför att det behöver satsas på utbildning av förtroendevalda, delvis en generell utbildning av hur en nämnd fungerar och hur man agerar som ledamot, delvis hur den demokratiska beslutsprocessen fungerar. Det bör även satsas på



att informera kommunens invånare om hur demokratin i kommunen är uppbyggd och hur man som boende i kommunen kan vara med och påverka.

Val- och demokratinämnden måste tillgängliggöra möjligheten till att delta i våra val för alla invånare. En viktig del i detta är att valdistrikten ska vara lagom stora och väl spridda geografiskt i vår kommun. Det får inte vara för långa avstånd på landsbygden och i skärgården samtidigt som valdistrikten i våra större tätorter inte blir överbelastade. Ambulerande valmottagare med en hög tillgänglighet kan vara en viktig del i detta.

För att säkra barn- och ungdomsperspektivet anser Centerpartiet att nämnden ska bygga vidare på det arbete som utförts med ungdomsrådet. Barn- och ungas delaktighet och entusiasm för den demokratiska processen behöver stärkas.

Centerpartiet vill att e-förslagen utvecklas. Dels för förslagsställaren, att man ska kunna följa sitt förslag linjärt från publicering till genomfört, dels i nämnderna. Riktlinjer för hur nämnderna ska hantera e-förslag behöver tas fram, så att de på ett demokratiskt vis kan behandlas av nämnden.

## Resultat och Balansräkning

	2024	2024	2024
	Styret	(C)	Skillnad
<b>Resultaträkning (mnkr) för kommunen</b>			
Summa nämnder	-4 230,7	<b>-4 280,7</b>	<b>-50,0</b>
KS oförutsett	-30,6	<b>-30,6</b>	0,0
Summa KS centrala anslag	-39,0	<b>-39,0</b>	0,0
Summa nämnder inkl KS ofördelade anslag	-4 300,3	<b>-4 350,3</b>	<b>-50,0</b>
Centrala verksamhetskostnader och intäkter	75,2	<b>75,2</b>	0,0
Verksamhetens nettokostnad före avskrivningar	-4 225,1	<b>-4 275,1</b>	<b>-50,0</b>
Avskrivningar	-157,7	<b>-157,7</b>	0,0
Verksamhetens nettokostnad	-4 382,8	<b>-4 432,8</b>	<b>-50,0</b>
Skatteintäkter, statsbidrag mm	4 476,7	<b>4 476,7</b>	0,0
Finansnetto	-30,1	<b>-30,1</b>	0,0
Årets resultat	63,8	<b>13,8</b>	<b>-50,0</b>
Varav Exploateringsintäkter netto:	0,0	<b>0,0</b>	0,0
Årets resultat exklusive Exploatering	63,8	<b>13,8</b>	<b>-50,0</b>
Årets resultat i % av skatteintäkter och statsbidrag	1,4%	<b>0,3%</b>	<b>-1,1%</b>



Summa nämnder (mnkr)	Styret	<b>(C)</b>	Skillnad
Kommunstyrelse	-562,3	<b>565,4</b>	<b>-3,2</b>
Överförmyndare	-11,3	<b>-11,3</b>	0,0
Val- och demokratinämnd	-3,0	<b>-3,2</b>	<b>-0,2</b>
Kommunal revision	-2,4	<b>-2,4</b>	0,0
Bygg- och miljönämnd	-20,4	<b>-21,4</b>	<b>-1,0</b>
Kultur- och fritidsnämnd	-193,8	<b>-198,3</b>	<b>-4,5</b>
Socialnämnd	-341,9	<b>-345,-8</b>	<b>-3,9</b>
Barn- och skolenämnd	-1 428,0	<b>-1 432,5</b>	<b>-4,5</b>
Utbildningsnämnd	-307,0	<b>-310,3</b>	<b>-3,4</b>
Kommunalförbundet sjukvård och omsorg	-1 360,8	<b>-1 390,2</b>	<b>-29,4</b>
Summa nämnder	-4 230,7	<b>-4 280,7</b>	<b>-50,0</b>
Förändring i kronor	263,2	<b>-50,0</b>	
Förändring i %	6,6%	<b>7,9%</b>	
Reserv för befolkningsprognos (mnkr)	Styret	<b>(C)</b>	Skillnad
KS oförutsett	-30,6	<b>-30,6</b>	0,0
Summa KS centrala anslag	Styret	<b>(C)</b>	Skillnad
Lokalbank	-10,0	<b>-10,0</b>	0,0
KS till förfogande	-9,0	<b>-9,0</b>	0,0
KS volymreserv	-20,0	<b>-20,0</b>	0,0
Summa KS ofördelade anslag	-39,0	<b>-39,0</b>	0,0
	2024	2024	2024
Centrala verksamhetskostnader, mnkr	Styret	<b>(C)</b>	Skillnad
Pensioner	-123,5	<b>-123,5</b>	0,0
Semesterlöneskultsändring	-1,0	<b>-1,0</b>	0,0
Koncessionsavgifter	0,0	<b>0,0</b>	0,0
Internt debiterade internränta/intäkt	62,4	<b>62,4</b>	0,0
Internt debiterade internränta/kostnad	0,0	<b>0,0</b>	0,0
Internt debiterade avskrivning	157,7	<b>157,7</b>	0,0
Exploatering	0,0	<b>0,0</b>	0,0



Översiktsplan 2050	-0,6	<b>-0,6</b>	0,0
Central lönepott	-0	<b>-0</b>	0,0
Skattefinansierad VA-verksamhet	-3,0	<b>-3,0</b>	0,0
Bidrag Pensionskompensation till Tiohundra	-16,8	<b>-16,8</b>	0,0
Fast elprisavtal upphör (med 1kr/kwh)			0,0
Försäljning anläggningstillgångar/Div	-0,0	<b>-0,0</b>	0,0
KS oförutsett - Förstudie Lindholmen nytt verk	-0,0	<b>-0,0</b>	0,0
Summa centrala verksamhetskostnader	75,2	<b>75,2</b>	0,0

### **Specifikation per nämnd**

#### **Kommunstyrelsen**

2 mkr miljö och klimatkontor

0,65 mkr sommarjobb för ungdomar

0,5 mkr utökade öppettider kontaktcenter i Hallstavik och Rimbo

#### **Val- och demokratinämnd**

0,2 mkr för arbetet med nya ersättningsbestämmelser, utökad utbildning för förtroendevalda och arbete med att utveckla e-förslagshanteringen

#### **Kultur- och fritidsnämnd**

1,6 mkr uppräknig till föreningar och stiftelser

0,2 mkr hårdgjord yta med belysning för motorburen ungdom

0,2 mkr kulturskoleverksamhet på landsbygdsskolor

0,7 mkr skötsel/tillgänglighet Färsna naturreservat

1,8 mkr inga besparingar i verksamheten

#### **Barn och skolnämnd**

4 mkr fler resursklasser

0,5 mkr förskoleverksamhet med sverigefinsk inriktning

#### **Utbildningsnämnd**

1 mkr fler platser yrkesvux

0,8 mkr kommunal medfinansiering av SFI för ukrainare som bor i Norrtälje kommun så att den kan erbjudas i både Hallstavik och Norrtälje

0,75 mkr förstärkning av modersmålsenheten riktat mot nationella minoriteter,

0,8 mkr inga besparingar i verksamheten



### **Bygg och Miljönämnden**

1 mkr samordning för att hantera arbetet runt dumpat miljöfarligt avfall i kommunen

### **Socialnämnden**

0,7 mkr handledning blivande socionomer

3,2 mkr inga besparingar i verksamheten

### **Kommunalförbundet sjukvård och omsorg**

1 mkr Ökad ersättning habilitering

2 mkr trygghetsboende som ej behöver vara biståndsbedömt

15 mkr inga besparingar i verksamheten

10 mkr uppräknig av ersättningen till utförare

0,7 mkr uppsökande verksamhet anhörigstödjande

0,7 mkr handledning blivande socionomer m.fl yrkesgrupper